

Sy-li spěwał,
Pilnje džětat,
Strowja će
Swójbny statok
A twój swjaton
Zradny je.

Za staw sprócný
Napoj mócný
Lubosć ma;
Bóh pak swěrný
Prez spar měrný
Čerstwosć da.

Njeh ty spěwaš,
Swěrnje džětaš
Wšědny dny;
Džeń pak swjaty,
Duši daty,
Wotpoćń ty.

Z njebies ma
Njeh čí khma
Ziwnosć je;
Ziwa woda,
Kiž Bóh poda,
Wokřew će! F.

Sserbske njeđzelske lopjens

Wudawa šo kóždy šobotu w Šsmolerje; knižničiskežerni w Budynčinje a je tam ja šchwórtlětnu pschedyplatu 40 pj. dostacž

Njeđzela Reminiscere.

Šhrystusowy šchiz je moja křóna.

Wšchitka šhwalba pobožnych wobšteji w hańbje šnješoweho čeršjenja. Wšchitkón pokoj pobožnych leži w ranach našeho Šbóžnika. Našche žiwjenje je w jeho šnjereži, našcha šhwalba w jeho powyšenju. Šak wulka je twoja šmilnosć, njebeški Wóteče, wšchehomóžny Božo! Šsam wot šebje šym mohł tebje šchwóđzić, ale nješym šamohł tebje se mni wujednacž. Duž šy ty w Šhrystusku nje se šobu wujednal. Wšmi teho dla, šwjaty Božo, wopor jeho šwjateho čžěla a wodaž wini mojeho hrěšneho čžěla. Wopomni, šchto je twój dobry Šsyn čžerpil a šapomni, šchto je šty wotročžil šawinowal. Moje hrěšne čžělo je twój hněw šbudžilo, Šhrystusowe šwjate čžělo njeh čže hntje, prošhu, wo šmilnosć. Wulka je šchtraša, kotruž je moja šlósć šašlužika? ale wjele wjetšcha je hnada, kotruž je mojeho wumóžnika šwěrnosć šašlužika, wulka je moja njeprawdosć, ale wjele wjetšcha je mojeho wumóžnikowa prawdosć. Pšchetož tak wjele hač je Bóh wjšchšchi dnžli čžlowjek, tak wjele je moja šlósć nješšcha hač jeho prawda. Twój šym žyly po štworjenju, čžiti, šo bych te žyly twój byl po šubowanju. Ty, kiž mi dnajš žadacž, daj mi tež dostacž, ty dnajš mi pytačž, daj mi tež namakačž, ty wučžiš nje šlapacž, wocžiti mi tež, hdyž šlapam. Wot tebje mam, šo žadam, o šo bych tež wot tebje měl, šo dostanu; wot tebje mam, šo čžu, o šo bych tež wot tebje měl, šo dokonjam. Šswjaty Božo, prawy šudniko, hdyž moje hrěchi šu potaja, dha njemóžēja šo šahojicž, hdyž šo šjewja, dha šu šucžonnje, špala nje š bolosćemi, ale wjazy hiščeže nje trasha i šojosću. Š, šo by mi ty šapowjedžicž nochžyl šwoju wěrnú

šmilnosć, hdyž šy moju wopravnu šubjenosć pošnal. Wulki hrěch šow namakač, wjetšcha njeh je hiščeže twoja hnada. Šswjaty Wóteče, njewuliwaj na mije twój hněw, dokelž šy dla mojič hrěchow šwojeho Šsyna do šnjereče dal. Šswjaty Žesu, wupomhaj mi š Božeho hněwa, ty šy šon mje dla na šchiz čžerpil. Šswjaty Ducho, wobarnuj mje se šwojim trošchom pšched hněwom Božim; ty wšchaf šy w ewangeliu pošchitnym a rošbitnym šmilnosć pšchpowjedal. Šswjaty Božo, prawy šudniko, nješamam žaneho ništa, hdyž bych čžeknyčž mohł wot woblicža twojeho hněwa. Šdy bych do njebešow ššpil, šy ty tam, a hdy bych šebi poštal do hele, hlaj, šy ty tež tam, wšmuli ja šebi šchidla ranšchich šerow, šo bych šudlił pšchi najdalšchim morju, dha by wšchaf nje twoja ruka tam wjedla a twoja prawiza nje džeržala: duž š Šhrystuskej čžu čžeknyčž a w jeho ranach šo šhowacž. Š šmilny Božo, pohladaj na čžělo šwojeho Šsyna pšchš rany žyly wobidžene a nješladaj na rany mojič hrěchow, krej twojeho Šsyna njeh nje šntje woš wšchěch hrěšnych šrudow, pošchaj na jeho najšhoržišche proštwy ša šbože wššwolnych.

Šswjaty Božo, prawy šudniko, moje žiwjenje nje šara šatrašchi, pšchetož šo šda žyly nješšodne byčž a hdyž šo nčakš plód w nim widži, dha je tak njedokonyčny abo nčak ščazeny, šo njemóže šo tebi šubicž. Duž je moje žyly žiwjenje šatamanštwá hódne; pšchetož kóždy šchtom, kiž dobry plód nješchinyške, budže porubany a do wohenja čžiknyeny. Ššly šu š šewizy šajene, niž teho dla, dokelž šu wjele šleho čžinili, ale dokelž ničžo došreho nješku čžinili, ššodnym nješku jěđž dali ani lačžnym piče. Š šuche drjeto a šucžonnje a wěčžneho wohenja hódne! Šchto budžesč wotmołwicž na tamnym dnju, hdyž budže žadane wot

tebje hač na kóždy w wołomifnjenju zły tybi spožčeny čaž
žiwjenja samolwicz, tak by jón nakožował? Njesańdže wóš
hlowny ani wołomifnjenje čaža. O styšnosć! Joto budža
wobstoržaje hrěchi, tam trasačaja prawdosć, delkach wotewrjena
žalofna hlubina satamanstwa, horčach hněwny žudnik, nutškach
kužaje žiwědomnje, swonkach palaty žwět. Prawy budže sbóžny:
hdžeha pač čže ho tak sapschijaty hrěschnik wobroczič? Eso
išhowacž budže jemu njemóžne, ho widžecž dacž njesnješlivo.
Hdže budže po tajlim dušcha žwoje sbože namafacž, šhto mohł
jej radžicž? Žesuh je wumóžnik, tón žamy, kiž je žudnik,
pšched kotrymž išchepotam. Měj nadžiju k njemu, o dušcha,
čžeń k temu, pšched kotrymž by čžełak.

Žesuh Khrystčeže, dla tuteho tvojeho mjena čžiń tež mi po
žwojim njenje, pohladaj na mije hubjeneho, kiž ho woła
k tvojemu njemu. Wěrno je, o Knježe, žiwědomnje mije satama
a moja pokuta njedofaha, so by mije praweho čžinika, ale je
wěste, so twoja žmilnosć dže piče wšchu moju škóšć. K tebi,
o Knježe, nam dowěrjenje, duž njebudu šhubjenu do wěčnosće.
Samjeń.

Pašijon!

Pašijoniski čaž! Čaž čžerpjenja! Pašijon: čžerpjenje,
bėdženje! tak klineži a žri to nětkole wšchudžom pičes kraj a
lud, tak so jo žlychich, pynjelij, čžujelij! Pašijon: Wutroba
čži šalschepoze pod tutym wulkim žwojaty žlowom! Pašijon:
ičtóz se žwojej wutrobu žyle Boha wopušchěžil njeje, tón sa-
čžutwa něščto wo tym khodže žwojateho čžerpjenja, pod kotrymž
semja šaplańny! Pašijon: ičtóz we žwojej wutrobje žyle wo-
liwěny a šamjeršny njeje, tón šalschepota pod bolosćžu pašijon-
skeho čžerpjenja! Pašijon: ičtóz ho se žwojej wutrobu žyle
temu dučej teho pšchedžiwjenja a šapřewanja pšchedak njeje,
teho wutroba dyrbi žobu šdychowacž, hdž to čžiče žwojate pa-
šijoniske šdychowaje pičes kraj čžehnje! — Pašijon, žwojata
pašijon! via dolorosa: bolosćže a žlyšow polny pucž čžerpjenja!
Žesom Khrystčeže, mešijašo, bėdžerjo, wumóžniko! Tvoja
pašijon to je a dyrbjala tola našcha bjež! Tvoje bolosćže žu to
a dyrbjale našche bjež! Tvoje bėdženje to je a dyrbjalo tola
našche bjež! Žesom Khrystčeže, ty Mešijašo, Wumóžniko a
Šbóžniko tvoj čžlowjekow! Čži jeni štwjerdnjachu we žwojeje
wutrobje, čži druhy hidžachu čže a woni wšchitžy hromadže ha-
njachu, bijachu, napluwachu tebe, a morichu tebe, — mēnjachu,
so tebe morja, pohrjebaja a tak žnicža! A jenož jich malo
plafasche wo tebe, čžerpjesche k tobu a džěšche ja tobu! Žesom
Khrystčeže, Šbóžniko a Wumóžniko! To bė tvoja pašijon tvoje
čžerpjenje, tvoja bolosć — a to je hiščeže dženka tvoja bolosć,
tvoje čžerpjenje, tvoja pašijon! Pičetož tež dženka štwjerdža
čži jeni žwoju wutrobu, čži druhy hidža tebe — a woni wšchitžy
hromadže hanja, bija, napluwaja tebe, morja tebe — mēnja,
so tebe morja, pohrjebaju a tak šanicža! A jenož jich malo plafče
ja tobe, čžerpi k tobu, dže ja tobu! O Žesom Khrystčeže,
žwěta Šbóžniko, žyno Boži, to je tvoja pašijon, tvoje čžer-
pjenje, tvoja via dolorosa, twój pucž bolosćžow! — A tola je
wón tón pucž našch! My žmy hrěschili, my žmy khostanje ša-
žlyžili, my žmy winowaczi! Pičetož kaž to wo čžlowjekomaj
teho špocžatka rěka (1. Mójš. 3): „a wona wša wot wšcheho ploda
a jėdžejche a da tež žwojemu mužej wot njeho a wón jėdžišche!“,
tak rěka to wo čžlowjekach našcheho čžaža: wona hrěšchi, wón
hrěšchi, wšchitžy hrěšcha! My žmy winowaczi, ty by njewino-
waty, o Žesom Khrystčeže, Wumóžniko, Šžyno Boži! A to je
to poražaje, šanicžaje a tala šažo tež to wulke a žwojate teje
pašijony, tvojeje pašijony, o Žesuh!

„Ja žym to šawinowat, šhtož ty by pšchedžerpił,
Te pułi by ty išhowat, kiž ja bėch šažlyžil!“

Tehodla my, o Žesuh, ho ponizujemy to poľucže pšched tobu
a wušnawamy:

„Ja škóšnik šteju tudy!“

A tehodla my, o Žesuh, we wšchej poniznosći ho k tebi
mudlimy a prošimy:

„Mje njekudž žurowoje!“

To prošchu hrěschnik žhudy, čžiń jo mnu po hnadže!“

Original.

Š Žužiskich wobraškow Adolfa Čžerneho.
(Potračžowanje.)

„A ičto žana?“

„Šolčka je ho trochu wuplakata — a potom bórny na
wšchitkich šapomniša, kiž ju wobľetowachu. Běšche pšchegara
po žerbšku wuhubšana, něžli, so by ho wótzowškej woli špie-
čžika. Pičesta na reje khodžicž, poda ho dospołnje domjaz-
nosći — a hdž žym wuštudowawšchi žyle k doma šchol, bėšche
hižo šžizježilětna hospoša.“

„Šchłoda jej,“ pošnamjenjowam.

„To wšchak hiščeže wšchitko njeje,“ powjeda pičeczěl. Tež
žym je k šchwarnemu mlodženzej dorostl a trojodohlawaty młnył,
kiž bėšche hižo nad džowku k dobyčerjom był, šakaja nětko tež
žynei brožo, šojeho wot wumerštwu wušaměnje, wšchitku žentwu.
Tak šahowa se šamylom tutón muž wobej žwojej džěšći ša
žebje wotdželi jej wot žwěta, so byšchtej pšchego jeho wostalej.
Šžyn dostanje młny, žana budže jemu hospojowacž, wobemaj
ho pšchi wutrajnej pilnosći, k kajkej ho žerbški lud k žyla wušna-
mjeni, derje powjedže, šahowat jeju pičed wšchěmi štarosćžemi
wo žwojbu, ho jemu něhdy hiščeže podžakujetej, hdž jeho nje-
budže — tak mudrowasche tutón žamoroskiy filosof, nještarajo
ho wo to, ša toho budžetaj jeho džěšći hospodaricž a budžetaj-li
woprawdže pšchego tak špokojnej. Wnyšlesche, so je jenicžy tak
derje, ras je wón wucžinil — a jemu ani njepšchipadny, jo
byšchtej ho jeho džěšći něhdy njeshožownej čžuloj.

Dóndžemoj do młyna. Šleporž prawje, ale je kaž po wu-
mrěczu. Škoro mje mrós kwi; tak potajnje škutkowasche woža-
móženy, jažo ho šdasche wopušchěženy młny na mnje. Šastu-
pimoj. Přeni ičtóz namaj napschecžo wuńdže, bėšche wnyšča,
žlyna žona, po woblicžu wšchak hižo wucžinjena štarucha. Šo-
dawwa namaj mucžnu ruku a powita Włkławšcha.

„Šomhaj Šóh, žana“, poštrowi pičeczěl.

„To je žana?“ — —

Wušnaju ho, bėch nimale pšchewapjenu. Nježym wšchak
wjedžal, kaž žebi ju pšchedštajicž ale pšchegy mlyšlach něhdže na
štaru škóštnu žonu k widžanym žlyšdami kražnosćže a na někaš
krajazu šmužitosćž we woblicžu. Ale tole je pičedečžajnje se-
štarjena žonka k šmorškatym woblicžom, kiž na bywšchu rjanosćž
pšchemalo dopomina ale tež njedawa pšchedečžucž ani njewidom-
neho žlyšda štruchłosćže, tradanja, k najwšchědnějšim woblicžom
a pšchi tym škoro kruthy, šlym. —

„Hdže je žanč?“ woprašča ho pičeczěl. — „Ach, Włchale!“
wobroczi ho k pšchihadžazemu mužej. Šo powjedanju pičeczěla
bėšche Włchak tak wo pječ k let mlódschi, dnyli jeho šotra žana,
ale pornio nej šdasche ho wón mi džěčžo. Bėšche to muž polny
žiwjenja, w „najšpšchich letach“, tak do ičthryžčži.

Žanč bėšche doma a džěšći naju k njemu bješ wotštorčženja
dowjedžeschtej... Na kawy ša žachlemi žedžesche drječlimy
šarik, jažo by něhdže džewjecž a džewjecždžekacž let šary był,
drowna, žucha, žyle šhileny postawicžka, we woblicžu šmorški
pšchi šmoršku, rėdke ičhědžiwne wóšny šepjachu ho po našim nože.

More psheklapjenje. Tón króč žym wobkedžbowat, so bēšche tež psheczel psheklapjenje; steju na prosy a rjanu khowilku so njelēzo na džeduschku džiwach. Tón hladašche k semi a po sdczju na naju njekedžbowasche. Skóncžnje postupi psheczel k njemu a položi jemu ruku na ramjo, jeho postrowi. Starý mlynk pschēhny hlowu a Miklawšcha spósnawšchi někať wožiwjesche, dosč hibicze postany, poda psheczelej ruku, snamjeni jemu k tšchepotazej ruku kšchizil na čžo a koschesche jeho na městnje, hdžej bēšche žwjate snanjo čžinil. Pschihladowach k tutemu powitanju jako k žwjatemu wobryadej.

„A toho nam tu pschitowjedžesch, mój luby Miklawšcho?“ woprascha so i pohladom na mnje.

„To je mój psheczel Čžor na k, pschēšchēži mje Miklawšch, a ja japschijach, čžehodla je tať čžinil. Wudžēla i mje Šserba, jo by wšchitku njedowēru hōsežiczerja sabnať Lužiski Šserb je do wēšteje mēry njedowēritow k wšchēm zusbniťam hinascheho pohoda, dhžli šerbšeho. Na tym je jeho wufublanje wina: tón, kiž wot zusbniťow ničžo druheho nadeschol njeje hačž sazpitwanja a podtkóčenja, njemōže k nim druheho hačž njedowēru šakhowažž.“

Mujowasche nať k pohdnjenju; tež žym Michal wosta, njēs tym so bēšche Šana woteschla něschto w kuchinje pytačž.

„Džedo, šhto čžini strowosčž?“ woprascha so psheczel Miklawšch

„Ach, šhto čžini! Šhto by čžinil? Šdy budžiče ty telko pomjatkowacž dhžbjal, jako ja — njebudžiče tež wjazy na žwoju strowosčž myšlil. Wly žym hižo jenož hlucha žłoma k špalenju. Šorno je wumšóčžene a semšēte — a šhto se žłomu? Šu špalicž.“

Wotnjelēža a po wotdhchnjenju šarēža :

„Wšchall widžijch, tať žym kóncžil. Woblicžo so mi wjazy njeshladnje, wóčžko njebnyšchēži, wlošy njescžornja a plēch nje šakruja, šchija so njenaruna — je hižo čžak, jo by so žłoma na wohen k špalenju čžijla.“

„A šhto, džedo, tať šmutnje rēčžicze? Wšchall nihdy tajki byť njejjēže, haj nať młodnyh ščže se žortom pschētrjēchil“, powjeda psheczel.

„Šaj, šaj“, štwasche starž, „to je byto, ale njeje wjazy. Bywať žym špokojny, šbožowny a tež wježely — ale nětko njež žym wježely.“

„Čžehodla po tajkim njejjēže štajnje šbožowny, jako šče bywať? Nimacže žyna, kiž hospodari, tať šče žam hospodaril, nimacže džowku, kiž jemu žwērnje pomha? Nimacže džēščži, kiž štej so jenož wam woprowaťoj, so byšchēže špokojny byť? pschispomni psheczel.“

„To je to, hólčže, to je to. Šu žym pschi tej ranje, kotraž mje boli a bolicž budže hačž do žmjercže — a šhto wē, tať budže hišchēže po žmjercži. Šo žym žwojej džēščži k žebi pschiputať, so žym so pschēčžitwo Božemu šakonju pschēhrēšchil, hdžž žym jej žebicžnje wot žwēta wotdžēlil.“

„Ale, nanko, šhto to rēčžicze?“ šnapschēčžitwi Michal.

„Ty njelēž, ty tomu njeroshmišch. Šdy by wjedžal, tať je to šbože, džēščži mēčž, widžecž je wotroščž, žwoju krej — njeby tať rēčžal. . . . Me ja žym so wo to šbože bojať, ja nochžnyh waju šhubicž — a pschiprawit žym so tať wo mēř pohlednich dnjow žiwjenja.“

Šladach se šadžiwanjom na psheczela, tež wón hladašche tať na mnje. Wot kotreho čžakža je so jeho original tať pschēmēnil? Njebēšche khowile k pschemyšlenju.

„A čžeho dla icže so šjebať, hdžž žmōj tola do žyša šbožownaj a špokojnaj“, so žym šakžo mērnje šepjerasche.

„Nještaj šbožownaj“, wobšta na žwojim wumyšleny starž; widomnje šjewjesche so jeho bywšcha pjenčžitowščž. „Nještaj

šbožownaj, došelž njemēštaj, šhto šbože je. Šraju čž i štajnje, so njesapschijesch, šhto šbože je, doniž žwoje džēčžo njekolebasch na školenomaj. Š žyšeho žwojeho šamoženja mohť wo něschto pschincž, a twōja wutroba njeby so pschi tutym njesbožju hnuša — ale hdž mēř wo žwoje džēčžo pschincž, by žebi wlošy štorhať, feltož mašch jich na hlowje.“

„Ale nanko, žnano nochžesch, jo bych so woženil? Nětko we wóškom a ššžnyžnym šēčže? woprascha so Michal njewinočžje, ale wofoto huby hrajesche jemu wužmēwť.“

„To čžju — a čžeho dla by so njewoženil?“ wotmoltowi a woprascha so i dobom starž hižo trochu wobróčžny.

„Šno, to je hižo posdže a mi so tež taťle lubi.“

„Še widžecž, čžjeje džēčžo žy — šwjedť žy so po nanje, to je prawje. Šako by mi i wóčžka padnyť“ — — —

Mjes tym wotewryachu so durje a Šana šastupi. Pschincž njeby khowej a pomajli, pschi tym i wóčžomaj wobēju roštorjenje pschēlecža a spóšna rošmoltowu.

„Šakžo —?“ pschispomni jenož mērnje a nalawasche. Najškerje hrajachu so podobne ščženy mjes nanow a žymom huščžičho. . . . Džeduschč i rasom njelēči a je škoro placžitym hłōškom žyna proschēšche:

„Šladaj, jo so woženišch, Michale, a ja biđu hišchēže wničžka koschicž. . . .“

„Ale nanko, šhto to powjedajch“, pschetorhny Šana staržo a žwarjesche jeho jako wulke džēčžo. . . . Šaj, bēšche to hižo wulke, štare džēčžo — mlynk Šolan, kiž bēšche dwaznyčži šēť i njēškamanej hlowu pschētrať! Čžžyšche i džēdom byčž!

Šbēhnychmōj so k wóčženju je žwojeho wulēta. Bēchmōj pytaťoj original, čžłowjēta je žomarow, nadeschtož bēchmōj šłabe štworjenje jako žu drušy ludžo. Bēch wšchall šjebany wē žwojim wotčžakowanju — ale bēch škoro wježely, jo žym šjebanje na taťke wajšchne nadeschol. Tutōu štarž bēšche po tajkim teho dla njesbožowny, došelž drušy po jeho mēnjenju šbožowni njebēchu. . . .

Michal naju wot pschewodžesch a pschi Božemje-prajenju namaj domērnje pschisčēpta: „Ša so woženju. . . .“

Še džitw, jo tuteho dobrego muža njēžžym wobjať.

Psheczel so šchibatje wužmja a čžžyšche špēšchne šhonicž, šhto je šbožownej njewjēstu budže. A to šhoniťsch i so i Michalom rošžohnowa i lužiskim pschikłowom: „Štarý muž a młōda žona — wēšte džēčži. . . .“

Original budže potajkim i džēdom.

Šyrfej a štat.

We wēžy nabožneho rošwucžowanja w škulach je njedatowo šastupjeť wulkoštatneho šmutškowneho ministerija (Reichsministerium des Innern) dalokšahaze a rošžudžaze wotmoltojenje a roššaknjenje dať. Šē to pschi wuradžowanju ša wulkoštatnu škulšku konferenžu (Reichsschulkonferenz). Šastupjeť Šamburga šjewi, so je tam wojeřška a džēlacžeršška rada nabožnu wučžbu w škulach šakasať. Na to bu jemu ta wotmoltowa, so je Šamburg nušowany, ša nabožne rošwucžowanje w škulach šakšo šariaduje: pschetož žanemu štatej njeje mōžno, jo nabožne rošwucžowanje powšchitkownje šakáže a so žwoje škule ša bješkonfessionalne ščžini; wulka Šamburgškeje wojeřškeje a džēlacžerškeje rady nima na žadny pad placžitowščž! Šole je waznišche, hačž na přējne pohladnjenje pytnješch! Pschetož i teho šbywa ša našchu Šakšku, jo tež Šakška njēžmē a njēmōže nabožne rošwucžowanje se škulow šmjetacž a tute bješkonfessionalne (Bekennnisfrei) ščžinicž, šhtož tola žebi jich wjele žada, pschetož wšchēm, tež wučžerjo, po wōšjewjenjach wōkriježnych škulškich šwojastow, wšchitžy wučžerjo (— so žu mjes

